

UDK 37.091.6(497.4 Ljubljana)
1.05 Poljudni članek
Prejeto: 24. 3. 2021

Jože Mlakar

Nekdanji dolgoletni ravnatelj Škofijske klasične gimnazije v Šentvidu nad Ljubljano

Numinoznost šolskega prostora *The numinosity of the school environment*

Aprila 1993 se je, potem ko jo je v razsulu leta 1991 zapustila Jugoslovanska ljudska armada, začela obnova velikanske stavbe Zavoda sv. Stanislava. Obnova je bila končana v štirih mesecih, tako da smo začeli pouk 1. septembra 1993. Ustanovitveni akt je nadškof Alojzij Šuštar podpisal 4. novembra 1992. Na seji *Strokovnega sveta Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje* je bil 28. januarja 1993 sprejet program Škofijske klasične gimnazije, s čimer je bil izpolnjen pogoj za financiranje pouka in drugih dejavnosti gimnazije.

Ko so dijaki, starši ali naključni obiskovalci prestopili prag Škofijske klasične gimnazije, so navadno izražali navdušenje nad veličastnostjo zgradbe, nad dolgimi belimi hodniki in nad velikostjo prostorov. »V hiši je čutiti mir in zbranost,« so poudarjali obiskovalci in gostje. Dijaki, ki so po maturi zapuščali šolo, so med svojimi vtisi in spomini pogosto navajali stavbo in njene prostore kot elemente, ki so najbolj vplivali na njihovo počutje.

Stavba Zavoda sv. Stanislava je bila zgrajena na začetku 20. stoletja, ko so še veljala pravila in merila nekdanje avstro-ogrske monarhije za gradnjo šol. V teh pravilih je bila poudarjena monumentalnost zgradbe, obdane z obsežnim parkom in drevoredom, tako da obiskovalec že od daleč prepozna veličino institucije. Vhodna vrata naj bodo velika in naj vodijo v prostorno avlo, od koder pridemo po širokem stopnišču v zgornja nadstropja. Šola sodi v tisto skupino zgradb, v kateri je čutiti svetost prostora in tal, po katerih hodimo. Pisateljica Berta Golob je zapisala, da je ob vstopu v šolske prostore Zavoda sv. Stanislava začutila, da bi morala poklekiniti, ker so se ji tla zdela sveta.

Od vhodnih vrat naprej se povečuje svetost šolskih prostorov. Po hodnikih se govori lahko samo šepetaje. V razred smejo vstopiti samo učenci in učitelji. Središče dogajanja v razredu je kateder. Na njem je učiteljeva miza in v ozadju tabla. To je prostor posebnega počutja. Vanj vstopimo ob posebnih priložnostih, ko moramo dokazati svoje znanje in modrost? Ali ni to nekaj izrednega, kar je vredno posebne pozornosti in posebnega spoštovanja – kakor v cerkvi? Koliko

pričakovanj, koliko strahu in koliko upanja prestajajo v tem delu razreda učenci in nemalokrat tudi učitelji.

Šole, bolnišnice, koncertne dvorane, galerije in muzeji so inštitucije, v katere ne moremo vstopiti kot v trgovino ali restavracijo. Vanje vstopimo takrat, ko smo na to posebej pripravljeni in urejeni za to. Spominjam se obiska osnovne šole na obrobju Lizbone, ki so jo obiskovali otroci Romov in priseljencev iz Afrike. Mnogi otroci niso znali niti jezika, v katerem poteka pouk. Starši se večinoma preživljajo s trgovanjem z dobrinami, ki jih naberejo na odpadkih in smetiščih. Izobrazbena in kulturna raven teh ljudi je najnižja. Presenetljivo pa je, kako čisti in urejeni prihajajo njihovi otroci v šolo. Mnogi med njimi, zlasti deklice, v snežno belih bluzah in z brezhibno urejenimi pričeskami.

Sodobna evropska kultura postaja kultura poenotenja. Obnašati in oblačiti se poskušamo kolikor mogoče vsakdanje, ne glede na to kje smo in s kom smo. Razprave o politiki, šolstvu, zdravstvu in o religiji vse potekajo na isti ravni. Le redko se ob kakšnem vprašanju ustavimo in rečemo: *O tem ne morem razpravljati; nisem dovolj poučen*. Vrednost posameznih mnenj bi morala biti sorazmerna s pristojnostjo in strokovnostjo, ki ju nekdo ima. Nikjer ni to tako jasno kot v ordinaciji ali operacijski dvorani v razmerju med pacientom in zdravnikom in nikjer ni to tako zabrisano kot v šoli v razmerju med starši in učitelji, a dimenzija odgovornosti zdravnika in učitelja je ista.

Ko v šolski zgradbi, na hodnikih, v razredih in v vseh drugih kotičkih šole ustvarimo potreben red, mir in tišino, vzpostavimo pogoje za zaupanje in medsebojno spoštovanje, ki so nujno potrebni za nemoten pouk. Če smo v šoli z vsem srcem, če imamo otroke radi in smo tam zaradi njih, je med nami Sv. Duh, ki blagoslavlja naše delo. Zato vsak dan prihajamo in ostajamo v šoli z vznemirljivim strahospoštovanjem in velikim upanjem, da bo naše delo obrodilo velike in neminljive sadove.